

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ

Tel / Ffôn: 029 2032 0500

Fax / Ffacs: 029 2032 0600

Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660

info@audit.wales / post@archwilio.cymru

www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Cyngor Sir Ynys Môn

Cyfeirnod: 2101A2020-21

Dyddiad cyhoeddi: 4 Tachwedd 2020

Annwyl Annwen,

Cyngor Sir Ynys Môn – Ymateb ac adfer yn sgil COVID-19 – Sicrwydd Dros Dro

Roeddwn yn dymuno ysgrifennu atoch er mwyn crynhoi ein casgliadau cynnar yn seiliedig ar ein gwaith parhaus o fonitro eich adferiad yn sgil COVID-19.

O'r gwaith y mae Archwilio Cymru wedi ei wneud hyd yma, fe'm sicrhawyd bod adferiad Cyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) yn sgil effaith y pandemig wedi elwa ar ymgysylltu rhagweithiol ar lefel ranbarthol ac ar lefel leol a bod prosesau cynllunio a gwneud penderfyniadau y Cyngor wedi dangos arweinyddiaeth ar y cyd gref a chyson.

Mae ymrwymiad y Cyngor i ailgyflwyno proses ddemocrataidd o wneud penderfyniadau, gwerthfawrogi cyfathrebu, cynllunio ariannol blaengar ac ymrwymiad i weithio gyda phartneriaid i gyd wedi bod yn elfennau nodedig o'r daith adfer.

Rwyf wedi nodi yn yr atodiad i'r llythyr hwn rai o'r meysydd allweddol yr ydym wedi edrych arnynt. Mae'r gwaith hwn wedi ei wneud i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, adran 18 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 ac adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae rhagor o wybodaeth am ein gwaith a'n hysbysiad preifatrwydd ar gael ar ein gwefan.

Yn gywir

Jeremy Evans, Rheolwr Archwilio

Atodiad

Yn ystod gwanwyn 2020, cafodd pandemig COVID-19 effaith ddigynsail ar ein cymunedau a'n gwasanaethau cyhoeddus. Mae gan gynghorau swyddogaeth allweddol i helpu i gadw staff a phreswylwyr yn ddiogel, addasu eu trefniadau gwneud penderfyniadau, blaenoriaethu gwasanaethau a chydweithio â phartneriaid er mwyn ceisio cyfyngu ar ledaeniad ac effaith y feirws. Ers dechrau mis Mai, rydym wedi bod yn edrych ar ddull adfer y Cyngor, ac yn ystod y cyfnod hwn rydym wedi arsylwi cyfarfodydd, adolygu dogfennau a chynnal cyfarfodydd ar-lein gyda swyddogion a chynghorwyr allweddol.

Dyma rai enghreifftiau o'r gwaith yr ydym wedi ei wneud:

Arsylwi cyfarfodydd:

Y Weithrediaeth

Pwyllgor Craffu Corfforaethol

Cyngor Sir Ynys Môn

Pwyllgor Craffu Partneriaeth ac Adfywio

Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

Cyfarfod Bwrdd y Rhaglen Gorfforaethol – Trawsnewid Gwasanaethau

Hefyd, rydym wedi arsylwi cyfarfodydd rhanbarthol y Grŵp Cydgysylltu Adferiad a'r Grŵp Adferiad Economaidd Rhanbarthol dan ofal y Bwrdd Uchelgais Economaidd.

Dogfennau a adolygwyd

Yr holl bapurau agenda yn gysylltiedig â'r cyfarfodydd a nodwyd a'r dogfennau mewnol a ddarparwyd gan y Cyngor.

Yn seiliedig ar y gwaith hwn, rwyf wedi nodi rhywfaint o fy nghanfyddiadau isod:

Cadw staff yn ddiogel

Ym mis Mawrth 2020 rhoddodd y Cyngor ei drefniadau cynllunio mewn argyfwng ar waith a lleihau rhai gwasanaethau. Pan fo hynny'n bosibl mae staff wedi gweithio gartref er mwyn cyfyngu ar ledaeniad y feirws. Ar y dechrau cafodd swyddfeydd eu cyfyngu i ddarparu cymorth i wasanaethau rheng flaen. Wrth symud ymlaen mae gan y Cyngor gymysgedd o weithio gartref, yn y swyddfa ac ar safle. Wrth i fwy o wasanaethau'r Cyngor gael eu hailgyflwyno, cymerwyd camau ychwanegol i ddarparu amgylchedd diogel i'r cyhoedd a'r staff.

Mae mesurau fel system apwyntiadau yn cael eu defnyddio'n aml i reoli nifer yr unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau'n ffisegol ar yr un pryd. Wrth edrych i'r dyfodol, mae'r Cyngor bob amser wedi cydnabod bod Technoleg Gwybodaeth yn

Tudalen 2 o 4 - Cyngor Sir Ynys Môn – Ymateb ac adfer yn sgil COVID-19 – Sicrwydd Dros Dro - cysylltwch â ni yn Gymraeg neu yn Saesneg / Please contact us in Welsh or English.

chwarae rhan bwysig wrth ddarparu gwasanaethau, ac mae cyllideb 2020-21 yn nodi mwy o fuddsoddiad mewn TG i gefnogi darpariaeth gwasanaethau.

Addasu trefniadau gwneud penderfyniadau

Gohiriodd y Cyngor gyfarfodydd llywodraethu ffurfiol ym mis Ebrill 2020 ac aildechrau cyfarfodydd democrataidd ffurfiol ym mis Mai 2020 trwy ddefnyddio'r rhyngwrwyd a Microsoft Teams. Cyflwynwyd holl benderfyniadau'r Weithrediaeth a wnaed yn ystod yr ymateb i'r pandemig i gyfarfod llawn y Cyngor ym mis Medi 2020, a chyflwynwyd strategaeth ar gyfer ailgyflwyno cyfarfodydd.

Er y bu ambell enghraifft o boenau tyfu, mae'r Cyngor wedi addasu'n dda i'w amgylchedd cyfarfodydd newydd ac wedi dangos ymrwymiad i sicrhau bod y trefniadau newydd yn gweithio. Mae'r Cyngor wedi ymdrechu i wella cyfarfodydd ar-lein ac wedi edrych eto ar feysydd megis pleidleisio mewn cyfarfodydd a chynnal cyfarfod dwyieithog er mwyn sicrhau bod trefniadau yn effeithiol ac yn cefnogi proses agored a thryloyw o wneud penderfyniadau.

Blaenoriaethu gwasanaethau

Cafodd y pandemig effaith anochel ar wasanaethau gyda llawer o wasanaethau'n cau ac eraill yn lleihau'r lefel arferol o wasanaeth er mwyn atal COVID-19 rhag lledaenu. Mae parodrwydd aelodau staff i gael eu hadleoli ac i ymgymryd â gwaith neu swyddogaeth wahanol wedi cefnogi cymunedau'r ynys ac wedi cyfrannu at gydnerthedd gwasanaethau'r Cyngor.

Bydd parhau i gyflawni rhaglenni allweddol a phrosiectau â blaenoriaeth yn rhan o'r rhaglen drawsnewid yn cyfrannu at gydnerthedd gwasanaethau. Bydd rhaglenni fel 'Cynyddu nifer Gofalwyr Maeth yr Awdurdod Lleol', a chyflwyno 'Cartrefi Clyd' a 'fflatiau hyfforddi' yn cyfrannu'n gadarnhaol at **Gefnogi Oedolion a Theuluoedd Agored i Niwed er mwyn eu Cadw'n Ddiogel, Iach ac Mor Annibynnol â Phosibl** a Chynllun ehangach y Cyngor yn ogystal â chydnerthedd cyffredinol y Cyngor.

Gwerthfawrogi Cyfathrebu

Mae'r Cyngor wedi gwneud ymdrechion sylweddol i gyfathrebu ag ystod eang o gynulleidfaoedd ac amlygir y bwriad gan bresenoldeb cynrychiolydd yr Uned Gyfathrebu mewn cyfarfodydd allweddol. Mae enghreifftiau o'r dull gweithredu cynhwysfawr hwn yn cynnwys:

- negeseuon gan y Prif Weithredwr i'r staff ynghyd â chylchlythyr y staff;
- sesiynau briffio rheolaidd i'r aelodau;
- presenoldeb sylweddol ar y cyfryngau cymdeithasol;
- rhannu negeseuon â phartneriaid allweddol; a
- rhannu gwybodaeth a chreu cynnwys newyddion drwy nifer sylweddol o ddatganiadau i'r wasg

Tudalen 3 o 4 - Cyngor Sir Ynys Môn – Ymateb ac adfer yn sgil COVID-19 – Sicrwydd Dros Dro - cysylltwch â ni yn Gymraeg neu yn Saesneg / Please contact us in Welsh or English.

Cynllunio Ariannol i gefnogi gwasanaethau

Mae'r Weithrediaeth wedi cael adroddiadau manwl sy'n amcangyfrif effaith ariannol gynnar pandemig COVID-19 yn ogystal â nodi pwysau yn y dyfodol ar wasanaethu'r Cyngor. Mae'r ail wedi nodi meysydd lle ceir pwysau ar y gyllideb ac mae'r rhain yn bennaf yn gysylltiedig â'r gweithlu, newidiadau demograffeg a chwyddiant cyffredinol.

Gweithio gyda phartneriaid

Mae'r Cyngor yn parhau i weithio gyda'r ystod lawn o bartneriaid i gefnogi cymunedau'r Ynys a'r rhanbarth yn ehangach. Mae gan y Cyngor berthynas gynhyrchiol â nifer o bartneriaid allweddol sydd wedi helpu i ymateb i heriau'r pandemig. Mae'r Cyngor hefyd wedi datblygu perthynas â thimau gwirfoddoli yn y gymuned i gefnogi'r rhai hynny sydd mewn angen. Er enghraifft sefydlwyd partneriaeth rhwng y Cyngor, Menter Môn a Medrwn Môn er mwyn cefnogi'r rhai agored i niwed yn eu cymunedau.

Ymateb i heriau heddiw a chynllunio ar gyfer adferiad

Wrth i ni ddechrau ar ail gyfnod o bandemig COVID-19, a gweithredu cyfnod atal byr, bydd y Cyngor unwaith eto'n cysoni ei adnoddau i gefnogi cymunedau ar yr Ynys. Wrth ymateb i ail don o COVID-19, dylai'r Cyngor allu manteisio ar ei brofiadau a'r hyn a ddysgwyd wrth ymateb i'r don gyntaf. Efallai bydd y Cyngor hefyd yn gallu nodi cyfleoedd i barhau i gyflawni elfennau blaenoriaeth o'r rhaglen drawsnewid a ffurfioli cynlluniau adfer, a fydd yn cyfrannu at gydnherthedd gwasanaethau'r Cyngor.

Diwedd.